

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Piața Unirii No. 3.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

No. 690/1932.

PARTEA OFICIALĂ

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

din mila bunului Dumnezeu și grația Sfântului Scaun Apostolic al Romei Arhiepiscop, asistent al Tronului Pontificiu, Episcop român unit de Oradea-Mare, Doctor în Sf. Teologie, șcl.

Veneratului Cler și iubitului popor credincios din dieceza Noastră, Dar și Mântuire dela Dumnezeu și binecuvântarea Noastră Arhierescă!

„De nu va întrece dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și farizeilor, nu veți intra în împărăția cerurilor“. Mat. 5, 20.

Iubiți Frați și Fii! Isus Hristos, Mântuitorul, venind să propovăduiască adevărurile vecinice, cari duc la împărăția cerurilor, ca acele adevăruri să poată fi înțelese de toți oamenii, pentru că pe toți a venit să-i mântuiască, și cele mai sublime, cele mai înalte învățături ale sale le cuprindea în niște asemănări simple și ușor de priceput din partea tuturor. Astfel și în Evanghelia de azi, în asemănarea despre farizeul și vameșul, cari s'au dus în biserică să se roage, se cuprind foarte salutare și necesare învățături pentru mântuirea noastră. Pe farizeu ni-l arată Mântuitorul ca pe unul, care ține poruncile, însă este lipsit de spiritul zmereniei, fără de care nu putem să ne înălțăm la Dumnezeu, iară pe vameș ca pe un om păcătos, care nu a ținut poruncile, însă acum, văzându-și rățacirea sa, îi pare rău și cu zmerenie își recunoaște păcatele și cerând iertare se întoarce către Dumnezeu. Unul cu îngâmfare spune: „postesc de douăori pe săptămână; dau zeciuală din toate câte am“; iară celalalt cu zmerenie se roagă: „Doamne fii milostiv mie păcătosului“. Suntem creștini, cari în Hristos ne-am botezat și în Hristos ne-am și înbrăcat și ar trebui ca pătrunși de spiritul lui Hristos să-i întrecem pe farizeii și vameșii Testamentului vechiu. Cu toate acestea câți dintre creștini arată părerea de rău și îndreptarea vameșului din Sf. Evanghelie; sau câți dintre creștini ar putea spune cu farizeul, că țin poruncile Domnului și că „postesc de

două ori pe săptămână“ sau că „dau zeciuală din toate câte au“? Creștinii de azi îi întrec pe farizeii și pe vameși nu în dreptate, nu în ținerea poruncilor Domnului și nu în umilință, ci în îngâmfare și în păcate, neaducându-și aminte de amenințarea Mântuitorului, că „de nu va întrece dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și farizeilor, nu veți intra în împărăția cerurilor“ (Mat. 5, 20). La oamenii zilelor noastre se potrivesc întocmai cuvintele Sf. Evanghelii, că „orbit-a ochii lor și a întărit inima lor, ca să nu vadă cu ochi și să nu înțeleagă cu inima și să se întorcă“ (Ioan 12, 40). Oamenii și-au uitat de Domnul, părăsit-au poruncile Lui, adâncitu-s'au în păcate și în fără-delegi, cari deasupra pământului adunat-au și îndesat-au nourii mâinii Domnului, cel ce ne amenință să ne piarză ca pe cei din Sodoma și Gomora cu foc și cu pucioasă, cari mijloace de pedeapsă ale dreptății lui Dumnezeu oamenii și-le pregătesc în fabricele de arme și de gaze, cari lucrează cu mai mult zor ca și în vremea urgiei războiului trecut. Ochi avem și totuși nu vedem, urechi avem și totuși nu auzim, cum ne pregătim pierirea depărtându-ne dela Domnul, desprețuind voința Lui și trăind după voia inimelor noastre. Lipsa, năcazurile, greutățile vieții, numite criză economică, din zi în zi iau proporții tot mai îngrozitoare și omenimea nu vrea să înțeleagă că aceasta criză economică este urmarea firească a crizei sufletești, a lepădării omenimei de Dumnezeu, este amenințarea Aceluia, care ne zice prin profetul Ieremia: „Ascultă pământule, iată eu aduc peste poporul acesta rele, roada răzvră-

tirei lor, *pentru că la cuvintele mele nu au luat aminte și legea mea o au lăpădat*" (Ier. 6, 19) și prin profetul Zaharia ne chiamă zicând: „*Intoarceți-vă la mine și eu mă voi întoarce către voi*" (Zah. 1, 3). Dumnezeu ne îndeamnă să ne întoarcem către el, ne amenință, dar inimile oamenilor sunt ineptrite, nu vrem să înțelegă, precum nu au ascultat și nu au înțeles nici cei de pe vremea lui Noe, oricât de încet s'a pregătit corabia și oricât de la înțeles li-s'a spus, că de nu se vor întoarce, cu potop îi va pierde Domnul, pentru că „*s'au înmulțit răutățile oamenilor pe pământ și fiecare cugetă în inima sa cu deadinsul răutății în toate zilele*" (Fac. 6, 5).

Iubiți Frați și Fii! Suntem în pragul postului mare, timp anume orânduit pentru pocăință, pentru apropierea către Dumnezeu și împăcarea cu Părintele nostru, pe care asemenea fiului celui răătăcit l-am părăsit. Aceasta reînțoarcare a noastră va fi cu puțină numai dacă ne eliberăm de cătușele, cari ne țin legați de pământ și ne împiedecă în a ne putea înălța către cer și numai dacă vom rumpe legăturile, cari ne atrag către iad și nu ne lasă să ne ridicăm către cer. Intoarcerea noastră numai atunci va fi adevărată plăcută și primită înaintea lui Dumnezeu, dacă vom părăsi calea umblată până acuma și vom apuca calea poruncilor Domnului, pe cari de aci în colo nu numai din când în când, ci în toate zilele vieții noastre le vom implini și încă toate și nu numai acele, cari ne par mai ușoare și mai plăcute nouă. De aceea, pentru că timpul sfânt al postului mare, care ne pregătește la învierea Domnului, să vă fie spre mai mare folos sufletesc și să-l puteți întrebuința spre a lua hotărâri tari de îndreptare, în virtutea datorinței Noastre de a vă conduce pe calea adevărului și a dreptății și de a vă arăta calea către mântuire, de data aceasta vrem să vă atrag atențiunea asupra unei datorințe a noastre aproape nu numai neobservată, dar chiar și uitată. Este datorința de a întrebuința bunurile lumii acesteia după voința Domnului și este datorința de a da din toate bunurile noastre și lui Dumnezeu, dela care le primim, partea ce i-se cuvine, ce și-a reținut-o șieși, adică de a da din toate câte câștigăm a zecea parte lui Dumnezeu. O facem aceasta cu atât mai mult, căci cauza principală a lăpădării omului și a omenimei de Dumnezeu este chiar alipirea lui dezordonată către cele trecătoare și cauza crizei economice și financiare în care se zbate omenimea este chiar materialismul, de care suferă și care par'că a stins din

inimile oamenilor și cea din urmă licărire a dragostei către Dumnezeu și către deaproapele. Fiecare caută să-și adune cât de mult chiar călcând în picioare poruncile lui Dumnezeu și făcând nedreptate deaproapelui, înstreinând nu numai ce este al altuia, ci chiar și ce este a lui Dumnezeu.

Iubiți Frați și Fii! Dumnezeu zidindu-l pe om l-a pus de stăpân peste toate celelalte făpturi ale sale, peste toate bunurile pământului. Însă omul, depărtându-se dela Dumnezeu, din stăpân devine rob al bunurilor pământești. Nu omul le stăpânește pe acele și le întrebuințează spre binele său atât vremelnic cât și vecinic, ci acelea îl stăpânesc pe om și pofta nebună după ele îl mână și îl fac să alerge zi și noapte. Celind Cartea Sfântă a dumnezeștilor învățături ale Mântuitorului, Sfânta Evanghelie, vedem că Hristos foarte des vorbește despre avuțiile pământești ca despre un mare rău, ca despre o mare piedecă în calea mântuirii și foarte des ne prezintă bunurile lumești ca și cauza osândirii multora. Așa tinerului, care s'a apropiat de El întrebându-l că „*ce voi face să moștenesc viața de veci?*”, — îi spune: „*toate câte ai vinde-le și le dă săracilor*” și văzându-l că acest sfat l-a înrăstiat, întorcându-se Mântuitorul către norodul ce-l încunjurase îi zice „*cât de cu anevoie vor intra întru împărăția lui Dumnezeu cei bogați, căci mai lesne este funiei dela corabie să treacă prin urechea acului decât bogatului să intre întru împărăția lui Dumnezeu*” (Luca 18, 22—25). Ne aducem aminte de asemănarea cu omul cel bogat și Lazar cel sărac, în care bogatului, ajuns în chinurile osândeii vecinice, i-se spune că bogăția lui de pe pământ a fost aceea, care i-a cauzat pieirea: „*adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta, deci acum te chinuești*” (Luca 16, 25). Iară de altă dată cele mai groaznice amenințări le auzim din gura Mântuitorului la adresa celor bogați, zicându-le: „*Vai vouă bogaților, pentru că vă luați mângăerea voastră. Vai vouă celor ce sunteți sătui acum, că veți flămânzi. Vai vouă, cei ce râdeți acum, că veți plânge și vă veți tângu*” (Luca 6, 24—25). Știm apoi, că pe bogatul căruia îi rodise țarina foarte și tocmai se frământă, că unde își va aduna rodu rile sale, îl numește Mântuitorul drept nebun rostindu-i înfricoșata sentință, că „*nebune întru aceasta noapte vor să ceară sufletul tău dela tine, dară cele ce ai adunat ale cui vor fi?*” (Luca 12, 20). Dar oare pentru ce osândește Mântuitorul chiar în felul acesta atât de aspru bogăția, când Dumnezeu bunurile lumii ace-

steia le-a creat pentru om, căruia i-le-a dat ca să se folosească și să se bucure de ele? Hristos nu are și bogăția lumească o osândesle, cari întrebuințate după voia lui Dumnezeu sunt trebuincioase omului pentru viața sa pământească, ba întrebuințate bine sunt și cele mai folositoare mijloace pentru câștigarea vieții vecinice. Căci mulți sunt cari prin averile avute pe pământ au săvârșit fapte bune, cu cari, făcându-și comoară în cer, și-au deschis ușa împărăției cerurilor. Hristos *lăcomia* bogățiilor o sbicuește așa fără de cruțare. El îi osândește pe cei bogați pentru lăcomia lor, care îi face ca vieții lor de aci de pe pământ să i dea alt scop, decât care l-a pus Acela, dela care au primit această viață, căci omul lacom crede, că este pus aici numai pentruca să adune aur și argint, ca să-și lărgească holdele și înmulțească numărul vitelor. Hristos tuturor le zice: „*păziți-vă și vă feriți de lăcomie*“ (Luca 12, 13), căci aceea, precum spune Sf Pavel — este rădăcina tuturor relelor. Lăcomia, polta neînfrânată după bunurile pământești și setea neastâmpărată după așuție este aceea, ce îl face pe om să se lipească cu totul de cele pământești și să-și uite de cele cerești, de suflet și de Dumnezeu. Lăcomia este aceea, care pe om îl îndeamnă la tărădelegi, la pizmă, minciună, calomnie, înșelăciune, și orice nedreptate, precum ne arată Sf. Pavel: „*Cei ce vor să se îmbogățească, cad în ispite și în curse și poște multe fără de treabă și vătămătoare, cari îi cufundă pe oameni în moarte și pieire* (I. Tim. 6, 9). Lăcomia îl duce pe om la călcarea legilor și poruncilor Domnului și îl face ca, alergând pentru a aduna cât de mult, să nu mai aibă timp de rugăciune și de a umbla la biserică, îl face să nu mai știe de datorințele sale creștinești și cu atât mai puțin de faptele îndurării. Lăcomia este aceea care stinge din sufletele oamenilor frica lui Dumnezeu și dragostea față de aproapele său și aduce iadul pe pământ. „*Rădăcina tuturor relelor este iubirea de argint, pe care unii poftindu-o, au rătăcit dela credință și s'au pătruns cu dureri multe*“, ne zice Sf. Pavel (I. Tim. 6, 10). Lăcomia întotdeauna a fost o grea boală sufletească, care a adus multe neajunsuri și grele încercări asupra oamenilor și suferind de acea boală atât cei bogați cât și cei săraci, voind fiecare să ia ce este al celuilalt și nici unul să dea din al său, s'au născut luptele sociale, cari totdeauna au bântuit neamul omenesc. Însă dintre aceste lupte sociale cea mai înfiorătoare se dă în zilele noastre și va avea cele mai nenorocite urmări

asupra întregii omenimi, dacă aceasta nici acuma, în ceasul din urmă, nu va înțelege, că unica scăpare îi este în a se reîntoarce la Dumnezeu și la poruncile lui, cari trebuiesc reîntroduse nu numai în raporturile omului cu Dumnezeu, ci și în raporturile oamenilor și a popoarelor între sine. Dumnezeu ne poruncește, ca bunurile trecătoare să ni le câștigăm prin muncă cinstită și pe calea dreptății, iară cele altfel câștigate și pe nedreptul uzurpate sunt a se restitui. Apoi ne spune, că chiar și din cele ce sunt pe cale cinstită câștigate numai atât este al fiecăruia, cât îi este necesar nu spre a se înbuibă, nu spre a face lux, nu spre a-și împlini toate poftele și patimele inimii sale, ci cât îi este necesar pentru traiul onest al lui și al celor ai săi și pentru creșterea cinstită a familiei sale, iară restul este alui Dumnezeu. Pe noi ne pune Dumnezeu numai de chivernisitori ai acestei averi a sale, ca aceea să o întrebuințăm spre mărirea lui, spre a ajutama bisericile și instituțiile cari servesc spre propagarea împărăției lui Dumnezeu, a credinței și moralității, spre ajutorarea celor săraci și neputincioși și spre sprijinirea instituțiilor de adăvărat folos public.

Iubiți Frați și Fii! După ce omul, a cărui voință, după păcatul strămoșesc, este pornită spre rău, iară inima îi este stăpânită de egoism, nu observă dreptatea în stabilirea părții ce i-se cuvine lui Dumnezeu, a venit Dumnezeu și prin lege pozitivă a statorit, ca *pârğa* tuturor roadelor și *a zecea parte* din tot ce câștigă omul să fie a Lui. Deja legea naturală îl obligă pe om ca, precum stăpânului vremelnic al pământului pe care îl lucrează, îi dă o anumită parte din tot ce produce, și lui Dumnezeu, care este creatorul și stăpânul suprem al tuturor, dela care primim nu numai pământul, ci primim și lumina, soarele, ploaia, sămânța, vitele și puterea brațelor, să i-se dea o parte din cecece dela dânsul primim, sau din a Lui milă și cu mijloacele primite dela El producem. Însă Dumnezeu ne-a dat chiar lege pozitivă și clară, prin care își arată din nou bunătatea și generozitatea sa față de noi, cărora din tot, ce cu binecuvântarea Lui agonisim, ne dă 9 părți și numai *o parte* pretinde pentru sufletul nostru. Da! Dumnezeu a poruncit, ca *pârğa și zeciuală* din toate să fie a Lui. Anume să vedem ce ne spune *Cartea Sfântă*. Cu privire la zeciuală cetim, că: „*Toată zeciuală pământului, fie din sămânță, fie din roade, a Domnului este, sfântă Domnului. Iar cel ce va voi să răscumpere zeciuală Lui, va adauga la pre-*

ful ei a cincea parte și va fi a lui" (Levit. 27, 30—31), și că *și semănăturile voastre le va zeciuî*" (I. Imp. 8, 15). Iară în ce privește pârga zice Domnul: „*Sfințește mie tot cei întâiu născuți, care întâiu deschide pânțele, dela om până la dobitoac, că al meu este*" (Eșire 13, 2). Apoi: „*Să aducem pârga roadelor pământului nostru, și pârga rodului a tot pomul pe fiecare an în casa Domnului*" (Neemia 10, 35).

Atât zeciuiala cât și pârga cuvenită Domnului se dădea Preoților cari jertfesc și slujesc Domnului și poartă grija casei Domnului: „*Și fiilor lui Levi iată le-am dat toată zeciuiala în Israil ca parte pentru slujbele lor, cari slujbe le săvârșesc ei în cortul mărturiei*" (Num. 18, 21). „*Pârga grânelor noastre și cele dintâiu roduri ale noastre din tot pomul, din vin și din unt de lemn să le aducem Preoților*" (Neem. 10, 37). „*Și a zis poporului și celor ce locuiesc în Ierusalim: să dea partea Preoților și leviților, ca să se întărească în slujba casei Domnului*" (II. Paralip. 31, 5). *Nici pe preoți nu i-a scutit Domnul de sub obllgamentul de a da zeciuială, căci și lor le spune: „Când veți lua dela fiii lui Israil zeciuiala, care v'am dat-o vouă dela ei ca parte, atunci din zeciuiala aceea veți aduce zeciuială Domnului. Si se vor socoti vouă aducerile voastre ca grâul dela arie și ca aducerea dela teasc. Așa veți aduce și voi prinoase Domnului din toate zeciuielele voastre, câte veți lua dela fiii lui Israil*" (Num. 18, 26—28).

Sfânta Scriptură ne mai arată, că jertfele Domnului, pârga și zeciuiala, sunt a se aduce de bună voie, cu inimă bună și veselă, căci zice Domnul: „*Aduceți din ale voastre daruri Domnului, fiecare ce-l lasă inima să aducă pârgă Domnului* (Eșire 35, 5) și „*Totdeauna când dai fii cu față voioasă și cu bucurie sfințește zeciuiala. Dă celui prea înalt precum ți-a dat El. Că Domnul răsplătitor este*" (Sirah 35, 9—10).

Profeții, pe cari îi trimite Domnul, ca pe poporul său să-l abată dela păcate și să-l întoarcă la Dânsul, nu încetează a îndemna împlinirea poruncii de a da zeciuială, iară pe cei ce o deneagă, îi arată ca pe unii cari îl înșeală pe Dumnezeu. Așa profetul Malahia zice: „Vați abătut dela legea mea și nu o ați păzit, întoarceți-vă către mine și mă voi întoarce către voi, zice Domnul atotțitorul. Si ați zis: Întru ce ne vom întoarce? Au înșela-va omul pe Dumnezeu? Pentru că voi mă amăgiți pe mine și ziceți: Întru ce te-am amăgit? Că zeciuiala și pârga cu noi sunt. Și căutând voi

căutați și pe mine voi mă amăgiți. Anul s'a împlinit și ați băgat toate rodirile în vistierii și va fi jaful lui în casa lui; întoarceți-vă dară întru aceasta zice Domnul atotțitorul (Mal. 3, 7—10).

Fiecare lege e împreună cu sancțiuni, împlinirea legii este răsplătită, iară călcarea ei pedepsită. Sf. Scriptură nu întârzie a ne arăta răsplata și pedeapsa, de care se împărtășesc cei ce împlinesc sau calcă legea Domnului, de a-i aduce lui prinoase din toate cele ce câștigăm, promișându-le celor dintâiu *binecuvântare și belșug, iară celorlalți blăstăm și lipsă. „Să cunoști astăzi și să te întorci cu mintea, că Domnul Dumnezeuul tău acesta este Dumnezeu, în cer sus și pe pământ jos și nu mai este altul afară de el. Și să păzești poruncile lui, care îți poruncesc eu astăzi ție, ca să-ți fie ție bine și fiilor tăi după tine să trăiești multe zile pe pământ, care-l dă ție Domnul Dumnezeuul tău în toate zilele*" (A doua Lege 4, 39—40). „*Cinstește pe Domnul din ostenele tale cele drepte și i dă lui pârgă din toate rodirile tale cele drepte, ca să umple jitnițele tale de mulțime de grâu și să se verse teascurile tale de vin*" (Pilda 3, 9—10). „*Va da vouă bucate întru dreptate și va trimite vouă ploaie timpurie și târzie, ca mai înainte, și se vor umple oriile de grâu și se vor vărsa teascurile cu vin și untdelemn*" (Ioil 2, 23—24). „*De veți asculta cu luare aminte glasul Domnului Dumnezeului vostru, ca să păziți și să faceți toate poruncile acestea, te va îndălța Domnul Dumnezeuul tău mai pe sus decât toate neamurile pământului. Și vor veni peste tine toate binecuvântările și te va umplea pe tine Domnul Dumnezeuul tău cu bunătați. Va deschide ție Domnul vistieria sa cea bună, cerul să dea ploaie pământului tău în vremea sa. Va binecuvânta toate lucrurile mânilor tale. — Și va fi de nu vei asculta glasul Domnului Dumnezeului tău și nu vei păzi și nu vei face toate poruncile lui, care-ți poruncesc eu ție astăzi, vor veni peste tine toate blestemele. Va trimite peste tine Domnul lipsă și foamete și peire întru toate unde vei pune mâna ta să faci, până ce te va pierde pe tine și până ce te va sfârși pe tine degrab pentru răutatea faptelor tale. Va trimite peste tine moarte molipsitoare. Te va bate lipsă. Va fi cerul, care este deasupra capului tău, de aramă și pământul, care este sub tine, de fier. Sămânță multă vei sămâna în țarină și puțină vei stringe, pentru că o vor mânca lăcustele. Vie vei sădi și o vei lucra și vin nu vei bea, nici te vei veseli dintru ea, pentru că o va*

mânca viermele. Fii și fete vei naște și nu vor fi ai tăi, pentru că vor merge în robie. Și vor veni peste tine toate blestemele acestea și te vor alunga și te vor prinde până ce te vor sfârși, pentru că nu ai ascultat glasul Domnului Dumnezeuului tău, ca să păzești poruncile și îndreptările lui". (A doua Lege 28, 1—45).

Dumnezeu pe cei ce îi împlinesc porunca și cu inimă bună și mână largă dau din toate ale lor ceea ce și-a reținut Domnul, și aici pe pământ îi împărtășește în binecuvântările sale și agoniseala lor o face asemenea vedrei de făină și ulciorului de unt de lemn al văduvei din Sarepta Sidonului, cari nu s'au împușinat și n'au scăzut (III, Imp. 17, 16), deși a tot luat din ele, nutrindu-se pe sine și pe prorocul Ilie. În schimb însă deasupra acelora, cari îi calcă porunca și își închid inima și mâna dinaintea faptelor bune, și Dumnezeu își ridică mâna sa și în loc de binecuvântare își atrag blestemul Domnului peste sine și agoniseala lor, de care se leagă cu lăcomie, și rămân asemenea celor șapte vaci slabe visate de Faraon, cari, după ce au înghițit pe cele șapte vaci grase, tot urite și slabe au rămas ca și mai înainte (Fac 41, 21).

Iubiți Frați și Fii! Să nu vă amăgiți și să nu încercați să vă liniștiți conștiința închipuindu-vă, că legea zeciuiei a fost o lege numai pentru Testamentul Vechiu și că în Testamentul nou vă achitați față de Dumnezeu cu banul ce-l puneți în biserică pe tas sau îl aruncați cerșetorului, care vă stă în cale. Oare dacă Dumnezeu omului din Testamentul vechiu i-a cerut a zecea parte din tot ce câștigă, cel din Testamentul Nou, care are să-i mulțumească pentru mai multe binefaceri, căci este și răscumpărat, nu-i este dator cu cel puțin atâtă? Mântuitorul, care fiind întâiul născut încă s'a jertfit Domnului și s'a adus și pentru El jertfă (Luca 2, 23), a spus: „să nu gândiți, că am venit să stric legea sau prorocii: n'am venit să o stric, ci să o plinesc" (Mat. 5, 17). Tot Mântuitorul, întrebând fiind dacă se cade a da dare împăratului zice: „Dați dară cele ce sunt ale împăratului împăratului și cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu" (Mat. 22, 21), adică nu numai puterii lumești, ci lui Dumnezeu dator suntem a-i da dare. De fapt creștinii cei dintâi au împlinit legea zeciuiei, ba ei au făcut mai mult, căci chiar întreaga lor avere o ofereau lui Hristos și „nimeni nu era lipsit între ei, căci toți cari aveau țărini sau case, vânzându-le aduceau prețurile celor vândute și le puneau la picioarele apostolilor și se împărția fieștecăruia după cum avea lipsă" (Fapte 4,

34—35). Tertulian, Ciprian și Clemente ne mărturisesc (II. Constit. 29, 38), că pe vremea lor creștinii dădeau regulat zeciuieala, din care nu numai preoții se susțineau, ci și orfanii, văduvele, săracii, bolnavii, călătorii și cei cari pentru credința lor erau aruncați în temniță. Numai mai târziu, când credința a scăzut și dragostea s'a răcit, au început creștinii să ia și ce este alui Dumnezeu și a trebuit să vină biserica cu amenințări față de aceia, cari deneagă zeciuiala neînțelegând, că primind ei dela Biserică cele sufletești, cari sunt de mai mare preț, sunt datori să dea și ei slujitorilor Domnului cele trupești, precum zice Apostolul: „dacă am sămănat noi vouă cele spirituale, au mare lucru este de vom secera dela voi cele trupești" (I. Cor. 9, 11) și nu vreau să facă asemenea lui Avram, care lui Melhisedec, care îl binecuvânta, „ia dat zeciuială din toate" (Facere 14, 20) și asemenea lui Iacob, care după ce a văzut scara ce împreună cerul cu pământul a zis Domnului: „din toate câte vei da mie a zecea voi aduce fie" (Fac. 28, 32). Așa în Corpul dreptului canonic aflăm dispozițiuni clare cu privire la obligamentul de a observa porunca zeciuiei. „Vă avertizăm și poruncim, ca să nu se neglige a da lui Dumnezeu zeciuielele pe cari însuși Dumnezeu a statorit ca să i se dea; căci trebuie a se teme, că dacă cineva sustrage dela Dumnezeu cu ce-i este dator și Dumnezeu pentru păcatul făcut îl va lipsi de cele de cari are trebuință" (c. II, C. XVI. q. 2). „Poruncim, ca laicii în mod credincios să dea bisericilor Domnului zeciuielele, pârga pentru cei vii și pentru cei morți, precum sunt poruncite de Episcopi: dacă cineva acelea le-ar reținea este a se eschide din Uniunea Sfintei Biserici" (c. III. C. XVI. q. 2). „Căci cine nu vrea să redea lui Dumnezeu zeciuielele, pe cari le-a reținut și nu se silește să redea omul ceace i-a înstrăinat, încă nu se teme de Dumnezeu și nu știe ce este adevărata pocăință și adevărata mărturisire Un om ca și acesta nu poate face adevărată faptă bună" (c. V. C. XVI q. 2). Iară Sfântul Sinod Tridentin zice: „Nu sunt a se răbda aceia, cari pe diferite căi încearcă a subraja zeciuielele cuvenite bisericilor sau îndrăznesc ca zeciuielele ce sunt a se plăti de către alții, să le rețină și să le întrebuițeze pentru sine, căci a plăti zeciuială este datorie față de Dumnezeu, iară aceia, cari nu voiesc să o dea, sau împiedecă pe alții să o dea, uzurpează lucruri streine. Deci Sfântul Sinod poruncește tuturor, de orice grad sau condițiune ar fi, și pe cari îi privește plata zeciuie-

lilor, ca acelea, la cari după drept obligați sunt, în viitor să le plătească în întregime bisericii catedrale sau altor biserici sau persoane față de cari au datorie legitimă. Iară aceia cari le-ar subtrage sau le-ar împiedica, să fie excomunicați și de sub aceasta crimă să nu fie deslegați decât după ce vor face restituire deplină" (Conc. Trid. Sess. XXV. c. XII. de ref.).

Sfinții Părinți ai Bisericii totdeauna au învățat, că porunca zeciuiei din Testamentul Vechiu este obligatoare și în Testamentul Nou și i-au îndemnat pe creștini să o observe. Așa Sf. Jeronim vorbind despre prorocul Malahia (c. 3.) zice: „Pentru că nu ai dat zeciuiala și pârga, veși fi blestemați cu lipsă și foamete, că după ce ai detras pușinul, veși pierde belșugul proprietății voastre și toată mulțimea roadelor. Să știți, că pentru aceea ai pierdut tot belșugul pentru că m'ai despoiat pe Mine de partea mea. De aceea vă sfătuesc să-mi dați înapoi ale mele și eu vă voi da ale voastre.“ Și iarăși zice: „Când foametea, lipsa tuturor lucrurilor și sărăcia apasă lumea, trebuie să știm, că acestea vin din mânia lui Dumnezeu, care zice, că e înșelat dacă nu primește mila prin săraci, așa că putem zice, că zeciuiala și pârga sunt proprietatea lui“. Apoi Sf. Augustin în predica sa I. pe Dumineca XII. după Rusalii, spune: „Din mila lui Dumnezeu, iubiți frați, deja sunt aproape zilele, în cari trebuie să adunăm recolta și tocmai de aceea mulțumind lui Dumnezeu, care le-a dat, să ne gândim, ca să oferim, ba să plătim zeciuiala. Căci Dumnezeu, care a binevoit a ne da toate, cere dela noi zeciuiala, care este nu spre folosul Său, ci al nostru. Lui Dumnezeu nu i dai în cinste, căci ceea ce îți dai, cu dobândă mare primești înapoi. Dacă nu ești agricultor și nu ai de dat zeciuială din roadele pământului, dă din tot cece câștigi cu munca și cu mintea ta, pe cari dela Dumnezeu le ai și deci el așteaptă să-i dai zeciuiala din aceea, cu ce trăești: din ostășie, din negoț și din meserie plătește zeciuială. Plătește deci omule pentru că ai, plătește pentru că te-ai învrednicit a te naște, căci așa zice Domnul: Vor da fiecare pentru sufletul să răscumpărare Domnului (Eșire 30, 12). Nu știi că ale lui Dumnezeu sunt toate, câte le primești și a toate Făcătorului nu-i dai din cele ce sunt ale lui? Ce ai face dacă luând nouă părți pentru sine, fie și-ar lăsa a zecea parte? Lucru ce cu siguranță s'a întâmplat, când recolta ta, lipsită de binecuvântarea ploii, s'a stricat și roada viei tale ori a bătut-o grindina, ori a stricat-o gerul. Ai pierdut nouă părți, pentru că nu ai voit

să dai a zecea Domnului. Acesta este obiceiul preadrecht al lui Dumnezeu, că dacă tu nu dai a zecea parte, primești tu a zecea parte. Dumnezeu totdeauna e gata să facă bine, dar este oprit de răutatea oamenilor, căci omul vrea, ca Domnul Dumnezeu să-i dea lui toate, dar el nu vrea să-i dea Lui din ceea ce se vede că are. Ce ar fi dacă Dumnezeu ar zice: Al meu e omul pe care l am făcut, al meu este pământul pe care-l lucrezi, ale mele sunt animalele pe care le obosești, ale mele ploile și bătaile vânturilor ale mele sunt, și deoarece toate lucrurile trebuincioase pentru viață sunt ale mele, tu care întrebuițești mâinile, numai a zecea parte o meriți. Zečiuiala se recere din datorie și cine refuză să o dea s'a năpăstuit asupra lucrurilor streine și dacă săracii vor muri de foame, pentru că dânsul nu dă zeciuială, se va înfășișa vinovat tot de atâtea omucideri înaintea tribunalului vecinicului Judecător, căci a păstrat pentru sine ceea ce Dumnezeu a hotărât pentru săraci. Cine vrea să câștige răsplata sau dorește să dobândească iertarea păcatelor, să dea zeciuială, iar din cele nouă părți să se nizuiască a da milostenii săracilor, dar așa, că orice va trece de mâncarea mijlocie și îmbrăcămintea cinstită, să nu se păstreze pentru desfrâu, ci să se pună prin milostenie dată săracilor în comoara cerească. Tot ceea ce Dumnezeu ne-a dat peste cele de trebuință, nu ni-a dat nouă, ci mai ales le-a trimis prin noi, ca să se împărțească altora; iară dacă nu dăm altora, ne însușim lucruri streine“. Iată învățătura unui mare sfânt și învățat al Bisericii lui Hristos, a Sfântului Episcop Augustin, despre datorința ce o avem de a da a zecea parte din cele ce câștigăm lui Dumnezeu și despre felul cum trebuie să ne folosim de toate bunurile lumii acesteia, ca acele să ne fie mijloace de a ajunge la Dumnezeu și nu de a ne depărta de Dânsul. Și numai aceste câteva dispozițiuni ale Sf. Canoane și învățături ale Sfinților Părinți, pe cari de data aceasta Vi le-am reprodus, credem, că au delăturat din sufletele voastre orice îndoială, că porunca zeciuiei ar fi fost o poruncă obligatoare numai pentru poporul iudevesc, dar după venirea lui Hristos ar fi încetat.

Iubiți Frați și Fii! Datorința noastră de a da Domnului zeciuiala și pârga e o datorință sfântă, dela îndeplinirea căreia depinde nu numai bunăstarea și îndestulirea noastră aici pe pământ, ci depinde chiar și fericirea noastră vecinică. Mântuitorul gradul perfecțiunii creștinești îl măsoară după gradul în care omul știe să se despartă de cele pământești. „Ce bine

voiu face ca să am viața de veci?" îl întreabă tinerul bogat și Mântuitorul spune „de vrei să întri în viață ține poruncile”, iară „de vrei să fii desăvârșit, mergi, vinde averea ta și o dă săracilor și vei avea comoară în ceriu și vino după mine” (Mat. 19, 17—21). Pentru a ajunge la viața vecinică, trebuie să facem cel puțin atât, cât ne este poruncit, însă cu cât facem mai mult, cu atât ne apropiem mai mult de Hristos, care toate, chiar și tronul său ceresc, le-a părăsit pentru noi și toate chiar și viața și-le-a jertfit pentru mântuirea noastră. El ne-ar fi putut mântui și cu mai puțină jertfă, însă a voit să ne dea și nouă pildă, ca în a aduce jertfă lui Dumnezeu să nu cunoaștem măsură. „Dați cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu” (Mat. 22, 21). Și ce avem ce nu ar fi alui Dumnezeu și astfel să nu fim datori a le da lui Dumnezeu sau a le folosi după voința lui Dumnezeu? Porunca de a da zeciuiala și pârğa este atât de importantă pentru sufletele noastre, încât dela împlinirea aceleia dela felul cum vom ști să facem fapte bune, fapte de ale îndurării, depinde mântuirea noastră sau osândirea vecinică a sufletului nostru. Sfânta Evanghelie ne arată că criteriul după care Mântuitorul, la înfricoșata Lui a doua venire, va despărți pe cei buni de cei răi și îi va împărtași pe cei dintâiu de fericirea împărăției sale cerești, iară pe ceilalți îi va trimite în chinurile osândei vecinice, va fi împlinirea sau călcarea poruncii Lui de a face bine. „Atunci va zice împăratul celor deadreapta lui: Veniți binecuvântații Părintelui meu de moșteniți împărăția, care e gătită vouă dela întemeierea lumii. Căci am flămânzit și mi-ați dat de mâncat; însetoșat-am și mi-ați dat de am beut; străin am fost și m-ați primit; gol și m-ați îmbrăcat; bolnav am fost și ați venit la mine. Atunci vor răspunde lui dreptii zicând: Doamne când te-am văzut flămând și te-am hrănit; sau însetat și ți-am dat de ai beut? Sau când te-am văzut strein și te-am primit, sau gol și te-am îmbrăcat? Sau când te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la tine? Și răspunzând împăratul va zice lor: Adepăr zic vouă, întrucât ați făcut unuia din aceștia frați mai mici ai mei, mie mi-ați făcut. Atunci va zice și celor deastânga lui: Duceți-vă dela mine blăstămaților în focul cel de veci, care e gătit diavolului și ingerilor lui. Căci am flămânzit și nu mi-ați dat să mânânc; însetoșat-am și nu mi-ați dat să beau; strein am fost și nu m-ați primit; gol și nu m-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță și nu m-ați cercetat. Atunci vor răspunde lui și ei zicând: Doamne, când te-am

văzut flămând sau însetoșat, sau strein, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu am slujit ție? Atunci va răspunde lor zicând: Adepăr zic vouă: întrucât nu ați făcut unuia din acești mai mici, nici mie nu ați făcut. Și vor merge aceștia în munca de veci, iară dreptii în viața de veci” (Mat. 25, 34—46). O! Iubiților Frați și Fii, la auzul acestor înfricoșate cuvinte ale Domnului, să se examineze unul fiecare dintre voi, să vadă, că după felul cum s'a silit până acuma a face milă chiar și din partea cuvenită lui Dumnezeu din cele ale sale, la judecata lui Hristos, când se va croi soartea fiecăruia pentru totdeauna, de binecuvântarea sau de blestemul Aceluia s'ar împărtași? Dacă ați fi dat lui Dumnezeu nu mai mult, dar cel puțin cu cât sunteți datori, zeciuiala și pârğa, atunci nu ar fi atâtea biserici lipsite și de cele mai trebuincioase, ba în stare mai deplorabilă ca cele mai părăsite case, încât Hristos cu tot dreptul îi poate mostra pe credincioșii acelor biserici, că „flămând, însetat, gol și în temniță am fost” și nu m'ați îngrijit voi, cari și cele ce ar fi trebuit să le dați lui Dumnezeu, spre reînnoirea și împodobirea casei Lui, le-ați înstreinat pentru voi înșivă. Dacă ar fi căutat fiecare creștin, ca cel puțin din atâta cât îi este poruncit, să facă bine celor lipsiți, nu ar fi atâția cari nu au cu ce să-și aline foamea, nu ar fi atâția cari pe acest ger cumplit în senzul cel mai strict al cuvântului au înghețat de frig, nu ar fi atâția copilași nevinovați, cari înainte de vreme mor din cauza mizeriei și nu ar fi atâția bolnavi, cari fără a primi un cuvânt de mângăiere între dureri cumplite se sbat pe patul suferinței lor. De toți aceștia însă va trebui să dați seamă la a doua venire a Domnului. Creștinii, cuprinși și ei de materialismul fiilor lumii acesteia, își uită des de indemnul Mântuitorului, că „nu vă adunați comori pe pământ, unde moliiile și rugina le strică și unde furii le fură și le sapă, ci vă adunați vouă comori în ceriu, unde nici rugina și nici moliiile nu le strică și unde furii nu le sapă și nici nu le fură” (Mat. 6, 19—20) și caută să-și adune cât de mult din cele trecătoare, chiar însușindu-și și cele sfinte ale Domnului, zeciuiala și pârğa, și uită de indemnul Sfintei Sripturi, că „de către cel sărac nu ți întoarce ochiul și nu da loc omului să te blesteme, că rugăciunea celui ce te blestemă pe pe tine amărăciunea sufletului său, o va auzi cel ce l-a făcut pe el” (Sirah 4, 5—6). Și nu-și aduc aminte de indemnul învățacelui celui iubit, că: „Fii mei, să nu iubim cu cuvântul, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul” (I. Ioan 3, 18). Vor fi și de aceia cari vor zice

că au familie, că au copii, de a căror viitor trebuie să se îngrijească, deci trebuie să cruțe și să adune pentru ai săi. Foarte bine, dacă un părinte își împlinește datoria față de familia sa și se îngrijește de viitorul copiilor săi, însă să o facă aceasta pe cale cinstită și nu înstreinând cele ce sunt ale lui Dumnezeu. Copiii lui mai în grabă vor fi fericiți, atât aici pe pământ, cât și în vecinicie, fiind săraci însă având binecuvântarea Domnului, decât având bogății, luate dela Dumnezeu și de cari legate sunt blestemele Domnului. Să nu uitați că fără binecuvântarea Domnului înzadar munciți ziua și noaptea, căci nu veți putea aduna nimica. Apostolii doară toată noaptea s'au trudit și nimica nu au prins, însă după ce a venit Domnul și la cuvântul lui au aruncat mrejea, abia au mai putut trage luntrea la țarmure de mulțimea peștilor, ce au prins. Cece luați dela Dumnezeu nici așa nu v'a succede să lăsați copiii vostri, căci dacă nu le veți prăda voi, ca și părinții cari și ultima bucatură din gura copiilor o duc la crâșmă, se vor risipi ele. Cele ce luați dela Domnul nu le puteți ține, căci dacă nu se nimicesc de foc sau apă sau nu pier în bancă, va trebui să le dați pe medici și medicamente, sau le prădați prin procese, căci cele pe nedreptul câștigate împreunate sunt cu blestem. Dacă vă iubiți copiii vostri, precum datori sunteți să-i iubiți, lăsați-le cea mai prețioasă moștenire, binecuvântarea Domnului, care vi-s'a făgăduit împlinind poruncile Lui, căci aceasta, însoțindu-i pe toate cărările vieții lor, singură le va putea asigura fericirea ce li-o doriți voi. „Nu vă îngrijiți zicând: ce vom mânca, sau ce vom bea, sau cu ce vom îmbrăca? căci știe Tatăl vostru cel ceresc, că vă trebuiesc acestea toate“ (Mat. 6, 31), ne zice Mântuitorul. Alții vor zice, că ei partea ce se cuvine lui Dumnezeu din zeciuală și pârgă, o adună, și apoi vor lăsa, ca după moartea lor să se facă cât de mult bine din ea și astfel să se îngrijească și de sufletele lor. Însă aceștia să nu uite că Domnul le zice: „pârğa ariei și a teascului tău să nu întârzi a le da“ (Eșire 22, 29), adică ceeace este a lui Dumnezeu să i-o dăm atunci, când o primim, și apoi să nu uite că fiecare el însuși trebuie să se îngrijească de sufletul său, pe care dacă el în viață fiind nu l-a mântuit, înzadar îl va lăsa grijei altora, nimeni nu-i va purta mai multă grije, decât i-a purtat dânsul. Apoi nici nu pot ști, dacă nu li-se zice și lor pe neașteptate: „Nebune întru aceasta noapte vor să ceară sufletul tău“ și nu vor mai avea vreme să ia nici o dispoziție și ceeace au

adunat luând și partea lui Dumnezeu, va servi de pradă și cearță erezilor nerecunoscători, cari în loc să se îngrijească de sufletul lor îi vor blestema, că de ce nu au lăsat mai mult. Dă lui Dumnezeu din ceeace este al tău, căci pe patul de moarte, când ești silit să le părăsești toate, nu mai ai nimica, din ce să poți da. Sf. Lucia a îndemnat-o pe mamă sa: „Dă până ce ești sănătoasă, ca nu cumva dând pe patul de moarte să zici că ai dat fiind încă în viață“.

Iubiți Frați și Fii! Fiind porunca de a da lui Dumnezeu partea ce i-se cuvine din toate, câte dela Dânsul le primim, o poruncă dela a căreia împlinire depinde deodată cu câștigarea vieții de veci și asigurarea binecuvântării Domnului aici pe pământ, fără de care binecuvântare nu numai truda singuraticilor oameni de a-și asigura îndestulirea vremelnică este zadarnică, ci este tot atât de zadarnică și truda conducătorilor lumii de a deslega criza, de care suferă întreaga omenime, credem de necesar, ca după învățătura părințească, dată cu acest prilej, să concretizăm, că ce este dator omul să dea lui Dumnezeu în virtutea poruncii de care vorbim.

Dumnezeu cere dela om *zeciuiala și pârga* precum scris este, că: „toată zeciuiala pământului a Domnului este, sfântă Domnului“ (Levit. 27, 30) și iarăși scris este, că: „pârğa ariei și a teascului tău să nu întârzi a le da. Cele întâiu născute ale fiilor tăi vei da mie“ (Eșire, 22, 30). Datori suntem să-i dăm a zecea parte din tot ce câștigăm, fie din cultivarea pământului, sau meseriei, sau comerț, sau întreprindere, sau profesie, sau ca funcționar; și apoi pârga, adică cel dinlău rod al vitelor, al holdelor și pomilor noștri, datori suntem să-l oferim Domnului, ba chiar și pe *întâiul născut* dacă este băiat, părinții datori sunt a-l închina Domnului și de mic să-l crească astfel, ca să primească chemare pentru slujba Domnului, fie ca și preot, fie ca și călugăr. — Cui să le dăm toate acestea? Bisericii de care aparținem, care apoi le va întrebuința după voia Domnului, îngrijindu-se de poboaba casei Lui și de susținerea preoșilor, slujitorilor Domnului, ca aceia scutiți de grijile traiului să se poată dedica de tot misiunii lor sfinte, de a lucra mântuirea sufletelor credincioșilor încredințați grijei lor, apoi îngrijindu-se de ajutorarea săracilor și a bătrânilor neputincioși, îngrijind bolnavii, apoi spre creșterea copiilor, prin înființarea și susținerea școlilor și institutelor și sprijinind toate instituțiile filantropice.

Când avem să dăm zeciuiala și pârga? Atunci, când le primim dela Domnul, precum scris este, că: „*pârga ariei și a teascului tău să nu întârzie a le da*“ (Eșire 22, 29), căci, precum ne spune Sfântul Augustin, este păcat nu numai a nu da deloc zeciuiala și pârga, ci este păcat și a le da târziu. Nici Dumnezeu și nici biserica nu face secevestru, nu are executori, deci să nu aștepte nimeni provocări, ci cu ce este dator lui Dumnezeu să o dea cu bună voie, făcându-se vrednic de răsplata și încunjurând pedeapsa Domnului.

Iubiți Frați și Fii! Ne aducem aminte cum Mântuitorul după mărița sa înviere s'a arătat celor doi ucenici ce călătoriau către Emaus și a mers cu dânșii, cari nu l-au cunoscut pânăce a șezut cu ei la masă și a binecuvântat pâinea, când „*li s'au deschis lor ochii și l-au cunoscut pe dânsul*“ (24, 31). Cu noi încă călătorește Hristos pe toată calea, ce avem să o facem pe acest pământ, ba chiar și locuște în mijlocul nostru pe Sf. Altar. Cel puțin la binecuvântarea pâinii să ni-se deschidă și ochii noștri și să-l recunoaștem pe El, care ne binecuvântă truda noastră și din ceace primim nu atât prin truda noastră, ci mai mult în urma binecuvântării lui, să dăm și Lui ceace cere dela noi.

Oamenii nu au toți aceleași pretenții aici pe pământ. Sunt unii atât de înrăutățiți și atât de blestemați, încât numai în temniță se simțesc bine; alții își iubesc libertatea și păzesc legile muncind cinstit pentru cele trebuincioase lor și suportă cu răbdare atât bucuriile cât și năcazurile vieții; apoi alții mai în stare bună doresc că aibă totdeauna plăceri, să aibă pururea primăvară și când începe să se apropie iarna pleacă în alte țări, unde nu trebuie să sufere frigul iernii; iară cei de tot bogați, ca milionarii din America, încearcă să își facă raiu pe pământ, la Florida. — Așa nici în viața sufletească nu sunt toți oamenii cu aceleași dorințe. Unii se simțesc bine și în noroiul păcatelor și al fărădelegilor și par'că fără de nici o teamă de osânda vecinică calcă poruncile lui Dumnezeu; alți iară încunjură păcatele, se tem de osândă, împlinesc poruncile Domnului, dau lui Dumnezeu tot cu ce-i sunt datori, deci și zeciuiala și aceștia după moarte și dupăce s'au curățit de păcatele lor și au făcut destul dreptății lui Dumnezeu, ajung la fericirea vecinică; alții iară nu se mulțumesc să facă numai cât le este poruncit, ci fac mai mult, dau lui Dumnezeu nu numai cu cât îi sunt datori, ci și din cele 9 părți lăsate lor fac milostenie și fapte bune, nu numai încunjură păcatele, ci se în-

podobesc și cu virtuți, făcând din viața lor sufletească o adevărată primăvară; și apoi, deși mai puțini, sunt și de aceia, cari urmează nu numai poruncile, ci și sfaturile Mântuitorului, pentru care renunță la toate cele lumești și trăind numai pentru Hristos și aici pe pământ gustă în sufletele lor fericirea raiului. Și numai fericirea acestora din urmă este într'adevăr fericire, căci fericirea celor cari o caută numai în plăceri lumești este de tot deșartă și trecătoare. Florida milionarilor americani este distrusă de cutremur și potop, însă fericirea celor ce o caută în urmarea lui Hristos va fi vecinică, căci: „*fericiți cei ce te iubesc pe Tine, bucurase-vor de pacea ta văzând toată mărița ta și se vor veseli în veac*“ (Tobia 13, 15).

Dacă nu avem spiritul eroic de a-i urma pe aceia, cari pentru Hristos își jertfesc toate, să avem cel puțin țaria de a nu ne lăsa să fim seduși de ispitele lumii acesteia, ca să nu-i dăm lui Dumnezeu nici ceace îi datorăm, ci mântuirea sufletelor noastre să o ținem de singurul lucru, care într'adevăr ne trebuie și acea să ni-o lucrăm păzind întru toate și totdeauna poruncile Domnului.

Iubiți Frați și Fii! De încheiere vă zic cu prorocul: „*Iată am dat înaintea feței voastre calea vieții și calea morții*“ (Ierem. 21, 8) și am dat „*înaintea voastră binecuvântare și blestem; binecuvântare, dacă veți asculta poruncile Domnului Dumnezeului vostru, iară blestem, dacă nu veți asculta poruncile Domnului Dumnezeului vostru*“ (A doua Lege 11, 26—28) și îndemnându-vă cu Isus Navi „*deci acum temeți-vă de Domnul și slujiți Lui cu scumpătate și cu dreptate și lăpădați pe dumnezeii cei streini*“ (24, 14), căci „*când veți lăsa pe Domnul și veți sluji la dumnezeii streini, atunci va veni și va va năcăji pe voi, și va pierde pe voi, pentru că v'a făcut bine vouă*“ (24, 20).

Dacă până acuma ați încercat să luați dela Dumnezeu și ce este al lui și i-ați denegat cu ce-i erați datori și ați văzut, că nu ați avut binecuvântare, întoarceți-vă la poruncile Domnului și să vă hotărâți, ca prin adevărată părere de rău pentru rătăcirile de până acuma și prin o mărturisire bună, împăcați cu Dumnezeu, de acuma înainte să-i împliniți poruncile lui și să dați zeciuiala și pârga, cu care îi sunteți datori și El nu va întârzia să vă împărtășească binecuvântările sale. Urmați pilda fiului celui rătăcit, care văzând starea mizeră în care

a ajuns lăpădându-se de părintele său și aducându-și cu amar aminte de zilele fericite petrecute în casa părințească ia hotărîrea, că „sculamă voiu și mă voiu duce la tatăl meu“ (Luca 15, 18). întoarceți-vă la Dumnezeu și nu luați nimica din ce este al lui și dânsul nu va înceta să vă dea vouă cele ce sunt spre trebuința voastră. întoarceți-vă la Domnul și-i păziți poruncile lui, între cari este și aceea, pe care v'am arătat-o astăzi și nu vă uitați la cece face lumea, ci „căutoși mai întâiu împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate celelalte vi-se vor adauge vouă“ (Mat. 6, 33). Incepeți cel puțin de acuma înainte a da zeciuiala și pârğa, ce vă cere Domnul, căci „sfânta Domnului este“ și nu vă închideți inimile voastre zicând, că viața este grea, câștigul puțin, din care dacă mai dai și lui Dumnezeu, ce îți rămâne ție?, ci din cece îți dă Dumnezeu dă-i a zecea parte Lui. Din puțin dă-i puțin, ca văduva care aruncând cei doi bănuți în vistieria bisericii și pe care a lăudat-o Isus zicând, că a jertfit tot ce a avut, iară dacă ai mai mult, vei da și tu mai mult. Dacă tu nu ai mult, oare cei ce nu au de loc pot să moară de toame, sau ești dator ca să îți mai reduci pretenziunile, ca să li-se ajungă și celor lipsiți? Inșă dacă nu dai puținul cu care ești dator, nu ai da nici dacă ai avea mult de dat, deci nu ești vrednic nici de puținul ce-l primești azi și se va lua și acela dela tine.

„Adevăr zic vouă, că de nu va întrece dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și farizeilor, nu veți intra în împărăția cerurilor“ (Mat. 5, 20). Ascultați chemarea Domnului, care zice: „Întoarceți-vă la mine și eu mă voiu întoarce către voi“ (Zah. 1, 3) și „vor veni peste tine toate binecuvântările și te va umplea pe tine Domnul Dumnezeu de bunățăți“ (A doua Lege 28, 2 și 14). Incepeți și împliniți porunca Domnului și veți vedea cu ochii cum parochiile și credincioșii, cari păzesc poruncile Domnului, chiar și cu bunuri vremelnice răsplătiți sunt din partea lui Dumnezeu și vor putea zice cu Psalmistul: „Domnul mă paște și nimica nu îmi va lipsi“.

Darul Domnului nostru Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți. Amin.

Dat din Reședința Noastră episcopescă în Dumineca Vameșului și a Farizeului din anul Domnului 1932 și al Episcopatului Nostru al XX-lea.

EPISCOP VALERIU TRAIAN

ad No. 690/1932.

Aceasta Pastorală se va ceti în toate bisericile Noastre parochiale și filiale la Sf. Liturghie din întâia Duminecă după primire. Unde se va crede de bine se va putea ceti și în două părți în două Dumineci consecutive.

Pentru ca învățătura dată în aceasta Pastorală să pătrundă cât de în multe suflete, o vom tipări în broșură separată, din care vom trimite câteva exemplare fiecărei parochii, spre a le distribui între credincioși. Inșă și până atunci Frații Preoți o vor ceti și explica la înțelesul tuturor și în ședința senatului bisericesc și apoi și în adunarea generală parochială.

Afară de acestea mai cer dela Frații Preoți, ca dimpreună cu credincioșii buni și conștii din parochiile lor să țină o *novenă*, ca bunul Dumnezeu să lumineze mintea tuturor ca să înțeleagă datorința ce o au către Dumnezeu și să le inmoaie inimile, învățături e Domnului să poată prinde rădăcini adânci, și să aducă roduri bogate pentru împărăția lui Dumnezeu atât de aici de pământ, cât și din ceruri. Aceasta *novenă* fiecare Preot o va întocmi conform împrejurărilor locale fie ținând în 9 zile sau 9 Dumineci sau Sărbători Paraclisul Maicii Domnului, fie recitând în 9 Dumineci și Sărbători la sfârșitul Sf. Liurghii sau a Inseratului de câte 5 ori Tatăl Nostru și Născătoare la intențiunea de mai sus. *Novena* se va sfârși prin mărturisire și cuminecare comună.

Oradea, la 1 Martie 1932.

No. 743-1932.

Se recomandă noua ediție a „Istoriei bisericii universale“ de Ioan Georgescu

A apărut: „Istoria bisericii creștine universale“ cu deosebită privire la trecutul bisericii românești unite cu Roma de Ioan Georgescu, profesor. Cu 89 ilustrații în text și 3 hărți afară de text. Ediția a III-a pentru cl. IV-a secundară Blaj, 1931. Tipografia Seminarului teologic greco-catolic. Broșat, octav, 212 pag. prețul Lei 50.

In abia 10 ani Istoria bisericii de Ioan Georgescu apare deja în ediția III-a. Laudele aduse de criticii ediției I. și II. s'au dovedit de binemeritate. Ediția III-a se deosebește mult de celea două ediții anterioare, fiindcă după noul plan de învățământ, istoria bisericească nu se mai propune în cl. VII, ca mai înainte, ci în cl. IV a școalelor secundare. Astfel autorul s'a silit să contragă puțin materialul, să sporească numărul ilustrațiilor, să simplifice expunerea, să subîmpartă fiecare § în unități mai mici, concentrate în expresia sau în expresiile tipărite cu litere grase, la începutul fiecărui pasaj. In chipul acesta i-a succes autorului ca materialul vast al istoriei bisericii creștine universale și al bisericii românești unite cu Roma

să-l vedea într'un limbaj frumos și într'o înfățișare limpede și pe înțeleșului tuturor, așa încât nu numai elevii cl. IV vor putea învăța ușor și cu plăcere acest studiu, ci și șliutorii de carte din satele noastre în timpul liber, în Dumineci și Sărbători, vor putea învăța istoria bisericii noastre și văzând adevărul să se înfărească în credință.

Drept aceea recomandăm cu stăruință tuturor Fraților Preoți ca să procure aceasta carte prețioasă pentru bibliotecile parohiale, și să o recomande spre procurare și studiere și fruntașilor din parohiile noastre și tuturor celor ce știu ceti, ca să poată cunoaște trecutul bisericii lui Isus și rostul bisericii noastre.

Oradea, la 5 Martie 1932.

Episcop Valeriu Traian.

No. 619/1932.

Administrarea Sf. Botez în primejdie de moarte

În legătură cu Circulara Noastră Nr. 2984/1950 „*Vestitorul*” No. 21 comunicăm mai jos noua adresă a On. Minister al Justiției către Prevenentul Ordinariat mitropolitan în cauza botezului pruncilor cari s'ar găsi în primejdie de moarte:

„**România, Ministerul Justiției, Direcțiunea Judiciară** No. 12862 / 19 Feb. 1932. *Inalt Prea Sfințite, Referindu-mă la adresa Dv. No. 6411/1931, am onoare a Vă răspunde că prin adresa cu No. 87525 din 19 Septemvrie 1930, am comunicat Ministerului de Interne că acest Departament a încuviințat ca taina Sf. botez să fie administrată chiar înainte de înscrierea nașterii în registrul stării civile, dacă noul născut este în primejdie de moarte. Prin adresa cu No. 12861, am cerut Ministerului de Interne să dea ofițerilor de stare civilă o cerculară în acest sens. — Ministru V. Pop p. director indescifrabil. Inalt Prea Sfinției Sale Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș (Mitropolia gr. cat. română Blaj)“.*

Oradea, 1 Martie 1932.

No. 692/1932.

Caz de morală-pastorală de rezolvit

În conformitate cu dispozițiunile Sinodului diecezan din anul 1926 lăsăm tuturor preoților din pastorație precum și chatechefilor dela școlile de orice categorie, ca până cel mult în 15 Aprilie crt. să Ne înainteze rezolvirea în scris a următorului caz:

Terentie, preot, cu 15 ani de serviciu în păstorie sufletelor, din cauza multor griji și necazuri familiare, mai ales că se ocupă intensiv cu economia, a neglijat să-și improspăteze cunoștințele din Teologia Morală și Pastorală. Simte că în scaunul mărturisirii nu prea nemerește cu judecata, mai ales când e vorbă de deosebirea specifică și numerică a păcatelor, de obligațiunea votului, de datoria de a ierta pe dușmani,

de restituție etc. Mărturisindu-se la o conferință districtuală, un confrate cu conștiință mai bună îl muștră, îl obligă la restituție față de toți aceia pe cari i-a păgubit prin greșelile sale săvârșite cu prilejul administrării Sfintei mărturisiri și-i impune în fiecare zi studiu de două ore. Terentie promite; dar sosit acasă, e chemat imediat la un bolnav, uzurar notoriu, pe care mărturisindu-l îl obligă la restituție față de toți aceia pe cari i-a păgubit cândva prin uzură nelegală.

Intrebarea: 1. În ce măsură i-se impută lui Terentie greșelile săvârșite în scaunul mărturisirii?

2. Când e obligat preotul la restituție pentru greșelile săvârșite în scaunul mărturisirii?

3. Când este obligație de a restituți pentru uzură?

4. Aplicarea la cazul dat.

Notă: 1. Înăiu să se expună principiile la fiecare chestiune (1, 2, 3), apoi acele să se aplice la cazul dat. 2. Rezolvirile să nu fie mai lungi de 3 pagini pe o coală întreagă de hârtie.

Oradea, la 2 Martie 1932.

PARTEA NEOFICIALĂ

Validitatea căsătoriilor amestecate.

Nu va fi fără interes să comunicăm cititorilor noștri principiile Bisericii cu privire la acest lucru: căsătoriile mestecate, care, durere, se repetă nu odată între credincioși.

Cum de multeori căsătoria *amestecată* se confundă cu căsătoria contractată cu *disparitate de cult*, e necesar întâiu o precizare a termenilor.

Căsătoria se numește *amestecată*, dacă se contractează între doi creștini botezați valid, deci între un catolic și acatolic creștin (luteran, calvin, ortodox, unitar); până când cea contractată cu pedeca *disparității de cult* are loc între un botezat catolic și între un nebotezat (p. ex. evreu, mohamedan păgân ori baptist născut). Religiunea *amestecată* este numai pedecă *împedecătoare*, până când *disparitatea de cult* este pedecă *dărâmoătoare*; prin urmare căsătoria contractată cu pedeca religiunii amestecată este numai *ilicita*, dar dacă s'a contractat odată, *este validă*; din contră, cea contractată cu pedeca disparității de cult este și *ilicita* și *invalidă*.

Noi aci ne ocupăm numai de căsătoria contractată cu pedeca religiunii amestecate. Și distingem două cazuri: a) când este contractată *cu dispensă* și *în fața bisericii catolice*, dacă adevă părțile prestau condițiunile puse de Biserică (Reversalul); și b) când căsătoria este contractată *fără dispensă* și *în fața preotului acatolic*. În ambele cazuri căsătoria amestecată este *validă*, dar în cazul de sub b) necesită un tratament special, pentruce credem necesar, să re-

vocăm în memoria cetitorilor următoarele dispozițiuni ale bisericii noastre unite cu Roma.

După „Instrucțiunea S. Congr. de Propag. Fide“ din 28 Iunie 1858 către Arhiepiscopul de Făgăraș și Episcopii săi sufragani (vezi Anexe la Conc. prov. I (1872) din Blaj, pag. 223—264): Dacă preoții nu reușesc să abată pe catolici dela contractarea căsătoriei amestecate înaintea preotului acatolic, *înainte de cununie* nu-i vor deslega nici într'un caz în scaunul mărturisirii, nici nu-i vor binecuvânta, „ca nu cumva, precum am zis deja mai sus, să se facă și dânșii vinovați înaintea lui Dumnezeu și a Bisericii de o crimă foarte grea“. (In biserica latină după Codul nou un astfel de catolic cade sub excomunicare „*latae sententiae*“ rezervată Ordinarelui. Can. 2319, § 1, 10 și căsătoria este invalidă; în biserica orientală nu cade sub nici o censură după Instrucțiunea citată).

După cununie însă, dacă partea catolică vine să se mărturisească, deslegarea nu i-se mai poate denega, dacă este *suficient pregătită* și se arată gata, *să facă penință corespunzătoare*. Iar suficient este pregătită, dacă *urește păcatul* făcut, și „*își împlinește datorin-*

tele, cari îl obligă foarte greu“, cari datorințe sunt: 1) *educația catolică* a copiilor (se înțelege botezul catolic al copiilor, unde nu sunt încă botezați ori sunt botezați invalid, și educația catolică), — și 2) *repararea scandalului*. Dacă penitentul va promite — „*creșterea catolică a tuturor fiilor*, — și va fi evident, că *într'adevăr s'a îndreptat*, și ar fi gata, pe cât va putea, să *repare scandalul* așa dupăcum va cere biserica, tunci va putea fi părtaș Sacramentelor bisericii“, pe lângă o penință „*amăsurată*“ crimei publice făptuită. (Instr. citată, pag. 259—261). Această penință de regulă o fixează biserica, adică Ordinarul episcop. In orice caz ca trebuie să fie reparatoare a scandalului dat. Altfel nu poate fi deslegat. Preoții, cari nu purced astfel cu penitentul de orice rang social să fie acela, nu purced în spiritul bisericii și scandalizează numai pe credincioși. Biserica în aceasta privință este foarte inflexibilă, fiindcă consideră căsătoriile amestecate ca un rău religios, iar de altă parte fiindcă asupra legilor divine și naturale tocmeală nu se admite.

Dr. V. Ch.

Slove de aur — în cărți bătrâne!

Răsfoind prin cărțile prăfuite din biserici, alături de „potcoavele“ bătrâne găsești notițe mai scurte ori mai lungi scrise pe câte-un părete, pe margini de pagină și pe paginile libere dela începutul și sfârșitul acelor cărți. Aceste notițe s-ar putea numi „slove de aur“, întrucât zmeritele persoane cari li-au scris își descoper adeseori sufletul prin acele slove fără de viață și de multe ori pot servi ca date monografice ori de istorie locală!

Am înainte o carte cu litere cirile de 196 de ani: un Mineiu scris cu mâna cu slove aproape ca și tipărite. Câtă răbdare arată acest manuscris!

Am o însemnare pe un Euhologiu, care — când o cetești — par' că simți durerea sufletească a aceluia, ce-a scris-o! Notițe despre foametea din 1817; etc; etc.

Și — multe cărți bătrâne pe alocurea încep a se perde! Se aruncă dintr'un loc în altul, până ce — eventual — dispar. Și cu ele dispar și notițele!

Cred, că aceste notițe s-ar putea și ar merita să fie adunate la un loc din întreaga Eparhie și să fie publicate într'o colecție. Această colecție să fie podoaba bibliotecilor parohiale!

Poate, că nu toți frații au paciința să adune aceste notițe și să descifreze bătrânele „potcoave“, dar sunt destui, cari ar putea face acest lucru ocazional, ori chiar deplasându-se direct cu acest scop la parohia (filia) unde ar ști că se află atari însemnări. Și până la timpul acela dorit — dau în cele următoare notițele găsite până acum în cărțile bisericeli din parohia Giorocuta.

I. In *Evangelia din 1776* pe pagina a 2-a nețipărită celim aceste șire cu litere cirile: „Anul 1815 și anul 1816 sau arăduil sușig mare ca acela până la te țările noastre, cât anul 1817-lea primăvara au prins oamenii a mânca rădăcini de buruiențe, a mănca coceani de mălai, în tăla ziua murei de să stingea de foame cât vârful satului numai cu caru îi purta la groapă ca de ciumă până la te drumurile era oameni morți de foame, erau un coubel de grâu cu 70 de zloși, un coubel de mălai cu 60 de zloși, jica de krumpire cu tri zloși și așa încă nu să prea căpăta numai alocurea, aceasta pentru aducere aminte o scriu aci fiindcă părinților nu le era milă de copii săi că zbera de să stingea de foame, de care foamete groaznică Doamne Isuse Hristoase D-zăule mântueștene și ne păzește cu mila cea d-zăească până la sfârșitul veacului acestuia. Amin“.

Pe pagina 1. tot acolo este notat: „Aceasta dincolo scrisă groaznică poveaste fiind eu parohul Giorocuții întraceia ani o am scris întru care an am îngropat de foame 312 suflete. Giorocuta 1817. 13 november — Ioan Papdan parohușul Giorocuții“.

II. Intru *Strajnic* vechiu pe păretele anterior în partea din jos celim nota scrisă cu cirile: „Părinte popo Găvril să te silești a face fără zăbavă prețu acestui s. Strajnic precum aieve 4 florinți protupop Gligorie“.

Tot pe același părete partea din sus cu litere cirile abia descifrabile e scris așa: „Pă anu 1758. La Onuș am un mărieșu de botez și o găină și am la Văsăliușu un mărieșu și am la Nușu un mărieșu șo

găină și am la Koposul doi kurui și un mărieșu și am la Ionu Mukulese și la frateso doi kurui și la Opre un kurui și am la Kostin un kurui un mărieșu și am la strejerița un mărieșu și un kurui și am la dietanul un mărieșu și un kurui. Luka na dat klaka dietanul na dat klaka opre na dat klaka Ciocacănaș na dat doi potori“.

III. Tot în acest Strajnic pe 2 fețe din urmă mai sunt următoarele notițe:

A) „În anul 1759 am băgat slugă pe Dirasin plata 7 florinți și hainile toate și o părete de ci[z]me, de cîsme dat bani 7 florinți și un mărieșu“.

B) „Pă anul 1762 și am dat în plaată 5 mărieși și un petaku și un grăifarîu“.

C) „În anu 1764 am dat slujii 6 kupe de pâlincă lui Dirasin și 3 mărieși“.

D) „1765 am dat lui Dirasin 15 mărieși și o cupă de pâlincă cu 14 potori, și 15 potori rămasam 6 florinți și un mărieșu“.

E) „Datam pe karte anume mineiu 18 vici de mălai“. Probabil Mineiul pomenit mai sus!

F) „Preasfințitului și preluminatului Domn Sofronie Kiriloviciu Episcopu neunișilor din Ardelu“.

G) „Nu ne da pe noi până în sfârșit pentru numele tău celu sfânt și nu strica legătura ta și nu depărta mila ta dela noi pentr . . .“.

H) „Zioa paști iară moarte o a omorâ când paștile sosesc oaole ciocănescu până ce să zdrobescu și . . .“.

I) „Această sfântă carte Anume: Strajnic o am cumpărat: eu popa Gavrilă: dela . . . sfânta . . . : 10 mărieși: deci cine are l lua sau fura. Să fiie: anatema afurisit de trii sute și optsprăzece de sfinți părinți“.

IV. Pe pagina 1 a Mineiului „așezat pe 19 praznice“ pomenit la început pe margine este notița: „Această karte este alui Popdan din Jorokuta“. Iar pe pagina a 2-a tot pe margine cetim: „În 8 zile alui Martie a fost în Jorokuta la noi popa din Sidet și au cântat frumos“. — Pe păretele dinapoi din scândură legată în piele se cetește: „În 1761 luna lui noevrie 8 zile am dat slujii 5 florinți în plată“ — și tot acolo grecește, dar cu litere mixte (grecești și cirile): „Axionistinos alitoi makarizin setin tin Teotokon . . .“ etc. — Este cântarea: Cuvine-se cu adevărat — în mare parte nelegibilă!

Acest mineiu — maunscris se termină așa: „Sfârșitul și lui Dumnezău laudă: că mau învrednicit de am putut isprăvi aceasta sfântă carte anume mineiu: așezat pă noauăsprăzece praznice: pentracea rog pe voi cilitori cari vă veți întâmpla a ceti p'e aciasta carte sfântă Mineiu: Unde veți găsi vreun cuvânt lipsit să nu blăstemați sau să suduiți: Ce să alduiți și să pomeniți pintru să ve cruje și pre voi Domnul Christos spre mulți ani cu sănătate: pintrucă

și eu om tânăr și păcătos și ușor de minte am fost când am scris aceasta sfântă carte de știu că în destule locuri va fi lipsit slove și cuvinte că și eu am pus plumbu și aramă, fără cine ști mai bine puie aur și argintu iară eu rog pe Dumnezău să ierte din păcate pe voi pre toți și să erte și pre mine păcătosul. Amin. Scrisam eu om păcătos: popa Ștefan din Buciumi. Văleat 1735 prin Xs. Is“.

V. Întrun *Octoich* vechiu cu cirile pe pagina 1 goală e scris cu lit. latine: „Pentru luare aminte. În anul 1855 — au fost tare mare scumpete, grâul cel curatu au fostu cu 40 florinți cubelu, malaiu au fostu cu 26 — cu 28 — de florinți, orzu cu 15 fl. ovesu cu 10 fl. și oamenii au fostu în tare sărăcie pe aceie vreme, cătu mulți șau și lăsatu casele cele de lăcuințιά, în dioa de s. George au fostu tare mare geru — con cuvintu în anulu acela nau fostu nimica vinu de beutu nici horincă de prune — și iera o fele de horincă cu 1 florin adeca giurățele cu 15 de cr. — Scrisau ieu Papdan Ioannucu în anulu 1856 în 28 Aprilie cantoru și învățătoriu comunitatii Iorocutii — fiind parohu Kontzu Theodoru a Jocului și administratoru Korundului“. — Așa se vede, că și pe timpul acela „visa pasărea mălai“ și cantorul — vin și horincă!

VI. În *Enhologiul* de Blaj din 1868 o notiță abia din 1888. „Acest Euhologiu este procuratu prin Vasiliu Veres — cu 3 fl. 80 cr. Sub Illustrissimulu Domnu Ioane Szabo Episcopulu Gc. de Ghierla, un tempu mașteru pentru Giorocuta — dovedind și vendienduse pentru contribuțiune 42 de mosii — tristu și durerosu pentru genulu romanu. Caută Doamne din ceriu și păzesce poporulu tău. Giorocuta la 1 Mai 1888. Dimitrie Cupsia paroculu locului“.

VII. În *Octoichul* pomenit mai sus pe pagina 2 se mai află scris cu cirile: „Această sf. karte iaste a sfintei Beserici din Jorocuta (apoi cu litere) legată fiind prin onorații curatorii Besericii. Scrisam jeu Ioan Papdan cantor locului Iulie în 7-a 847“.

VIII. Pe prima față a *Liturgerului* tipărit la Blaj în 1807 se află notița cu litere latine: „Aciasta Dumnedieascha Lyurgie, au procuratu spre usulu Beserici de Giorokuta credinciosulu poporanu Theodoru Sanpetreanu cu soția lui Elena Lungu în eterna pomenire. — Procurata prin officiuulu Protopopescu al Eriului, dela măritulu Guvernu a Gherlei în 1-a August 1859. Theodoru Contiu parochulu localnicu“.

Termiu cu dorul, ca toate notițele resfirate prin cărțile bisericesti să le avem la un loc și așa să le știm la adăpost sigur dinaintea perzării. Iar cărțile vechi, mai ales cele scrise cu mâna, — să le avem în Arhiva diecezană, unde vor fi în siguranța cea mai mare.

Despre Mineiul manscris de altă dată mai multe.

Preot Aurel Papiu.

Dreptul de proprietate în concepția creștină

(Urmarea IV).

de Păr. Dr. Dom. Nicolăeș.

Mai mult. Se dă un fel de lux al societății, al Națiunii, al Orașului etc., în contra căruia chiar și morala nu e așa de exigentă. De acest soi de lux nu se bucură o persoană, ci întreaga mulțime, întrucât prezintă satisfacții estetice, cari nu s'ar putea procura alt mîntrelea. Multe manifestări ale luxului public sunt educatoare și instructive, căci indeoște acest lux stă, de pildă în monumente, în temple, basilici înălțătoare, cu cari a împodobit Europa geniul Credinței din evul mediu.

Însuș D-zeu voi ca timpul său să fie o splendoare de artă, iar Isus Hristos, Domnul nostru, a învoit să se spargă la picioarele sale nu vas de mirodenii costisitoare.

La fel nu se poate condamna un oarecare lux și în unii indivizi, cari ocupă sarcini înalte, căci se cinstește mai mult demnitatea decât persoana.

Afară de aceste excepții luxul nu poate fi îndreptățit. Unii ar voi să-l legitimizeze în orice caz, într-o cântă și un imbold la lucru; căci dorința fastului, dorința eleganței, silește la un mai mare câștig, și prin urmare la o mai mare activitate. Fie, însă e de luat aminte, că această activitate e fără folos pentru societate, deoarece produce ceace e orânduit numai la cerințe de prisos. Și nici nu se poate spune că folosește la transformarea bogățiilor unora în salariul săracilor, căci această transformare se poate și trebuie să se împlinească în mod mult mai folositor, întrebuintând banii în întreprinderi de interes public.

În general trebuie știut încă că producțiunea lumii întregi deabea e îndestulătoare pentru împlinirea cerințelor elementare ale omului. Prin urmare luxul, care sacrifică pentru cerințele de prisos atâtea muncă și atâtea bogății, nu poate să nu fie condamnat ca o crimă socială.¹⁾ Sf. Augustin n'a rămas indiferent față de bogății timpurilor lui. Bogății, pentru a nutri deșertăciunea lor, în acele vremuri dădeau spectacole cu fiare sălbatice, organizau vânătoare cu mult alai, se făceau prânzuri de a le lui Lucullus pentru prieteni, într'un cuvânt delapidau bogățiile lor în petreceri, jocuri și pompe de necrezut, în îmbrăcăminte efeminată, după modele aduse din Orient. Astfel el zice: „Omul caută admirațiunea celor curioși și ușurateci, și pentru a dobândi aceasta le oferă spectacole nelegiuite, spectacole de o curiozitate bolnăvicioasă, cumpără lupi și urși și risipește bunurile sale la dresarea animalelor, pe când lui Hristos îi e foame în săracii săi. Ce nevoie am eu, fraților, să înșir toate? Voi vă puteți închipui câte le acopăr eu cu tăcerea, și câte abuzuri fac oamenii de prisosul lor.”²⁾

Trebuie știut, că porunca morală privitoare la bunurile pământești e îndoită. Întâia — porunca negativă — condamnă dorința azătoare a bogățiilor, fie că aceasta se manifestă prin sgărzenie și camătă, pentru adunarea bogățiilor, fie că tinde la lux și fast, împrăștiind bunurile cu prodigalitate într'un consum deșert; a doua — poruncă pozitivă — ne îndatorește

ca din bunurile proprii să facem părtaş și pe alții. Întâia ne oprește întrebuintarea egoistă a bogățiilor, care împiedică funcțiunea lor socială; a doua ne prescrie întrebuintarea lor altruistă, prin care se îndeplinește funcțiunea socială a bunurilor pământului.

Prin urmare, bunurile stăpânite în virtutea dreptului de proprietate, pe lângă finalitatea lor imediată de a servi individuiului și familiei la împlinirea cerințelor necesare și oneste pentru dezvoltarea lor fizică și morală, mai au o altă funcțiune publică sau socială, care e de trebuință să se împace cu caracterul lor individualistic.

Leon XIII în Enciclica „Rerum Novarum“ a întărit această învățătură, când spune: „Pământul, desigur e împărțit între particulari, rămâne totuși în slujba și binele tuturor”. „Proprietatea privată a bunurilor e de drept natural pentru om; și exercițiul acestui drept, mai ales în societate, nu numai că e licit, dar e și neapărat trebuincios. E licit, zice Sf. Toma, ba chiar trebuincios pentru viața omului, ca omul să aibă proprietatea bunurilor. Dar dacă se întreabă încă, care trebuie să fie întrebuintarea acestor bunuri, Biserica nu șovăiește a răspunde, prin gura Sf. Doctor, că sub acest respect omul nu trebuie să socotească bunurile ca proprii, ci ca comune, așa încât să se comunice pentru împlinirea nevoilor altora. Oricine deci a primit dela dăruirea Dumnezeuască o mai mare cantitate de bunuri, fie externe și corporale, fie spirituale, le-a primit cu scopul acesta, de a se sluji de ele pentru desăvârșirea proprie și în același timp, ca mijlocilor al Proiei dumnezeiești, spre folosul altora. Deci cine are capacitate intelectuală, să ia aminte a nu tăcea; cine a primit belșug de avere, să nu fie prea strâns la mână în a face milostenie”.

Acest principiu fundamental a Etice sociale creștine, prin care exclusivitatea dreptului de proprietate asupra bunurilor e unită cu comunanța întrebuintării aceluiași bunuri, își are baza în însăși învățătura revelată, care preamărește și îndeamnă stăruitor în toate felurile binefacerea, mai ales sub formă de milostenie sau pomână. Sfânta Carte e plină de compătimire pentru săraci și pretutindenea aproape îndeamnă și poruncește binefacerea. Astfel: „Se face o înșelăciune refuzând pomana celui sărac (Eccl. IV. 1); Fă pomana din averile tale și să nu-ți întorci fața dela nici un sărac. (Ecc. IV. 7); Ferice e acela care se miluește de cel sărac (Prov. XIV. 21); Imparte cu cel flămând pâinea ta, dă adăpost celui nevoiaș și călător, și când vezi pe cineva gol, îmbracă-l, și să nu desprețuiești pe semenul tău (Isaia LVIII. 7); Nu-ți învârtoșă inima, nici nu-ți retrage mâna înaintea sărăciei. (Deut. XV. 7). Dacă tu vei da de mîncare celui flămând și vei ridică sufletul omorât, D-zeu îți va da pace, va umplea de lumină spiritul tău, de tărie oasele tale și vei deveni ca o grădină stropită de rouă, și ca un izvor veșnic. (Isaia LVIII. 10-12); Pomana te ferește de rău, te curăță de păcat, te scapă de moarte. (Dan. IV. 24; Tob. XII. 9).

Creștinismul a moștenit acest simț adânc de solidaritate și de iubire față de cei săraci, și a renouit și a nobilitat porunca binefacerii, și deaceia tocmai nici o instituție n'a făcut mai multe opere de binefacere, de orice soi, și în orice timp, martoră ni e istoria, ca Biserica Catolică, în care a trăit creștinismul.

(Va urma.)

¹⁾ Cf. Taparelli. Saggio teorico di diritto naturale.²⁾ Serm. XXXII, 20 Patrol. lat, tom. 38, col. 203.

CRONICI

— Iarăș salariul pe 1932. Am arătat umilitoarea și jignitoarea situație în care a fost pus clerul bisericii noastre în bugetul anului 1932: în urma preoților minoritari cu salariul. O așa revoltătoare nedreptate și nemaipomenită jignire n'a putut fi înghițită de clerul nostru fără să reacționeze. De aceea în ziua de 1 Martie au plecat la București, oprindu-se și în Blaj, 5 Rvsmi protopopi, reprezentând Clerul de mir al celor cinci dieceze unite din Ardeal, cu scopul de a interveni la forurile în drept, acum ultima oră în această formă pașnică, înainte de a aviza la măsuri mai energice și mai doveditoare a revoltei și a amărăciunii de care a fost cuprins clerul nostru în urma nedreptei umiliri și jigniri. Rvsmii delegați au descoperit lucruri uimitoare: Deși Consiliul de Miniștrii din 12 Februarie alocase cele 30 de milioane necesare armonizării salariilor clerului unit cu cel al ortodocșilor, potentatul director Crăciunescu, exponentul Sibiului în ministerul D-lui Iorga, cu dela sine putere repartizase cele 30 milioane ale Bisericii unite asupra tuturor Cultelor. Nemaipomenită îndrăzneală! Asta numai un obraz neaș bizaantin o poate face. Intervenția protopopilor noștri și a unor vrednici parlamentari la D-l Iorga a tras dungă peste înguste și neputuicioasele planuri ale omului Sibiului. Sperăm deci, acum în al zecilea ceas, că rușinea la care am fost expuși prin bugetul anului 1932, a încetat. Cât privește salariile restante pe 1931 putem comunica On. confrați, că acum a sosit un acreditiv pe lunile Sept.-Oct. Bieții preoți, de șapte (7) luni că nu și-au primit salariul; nu e mirare că cei mai mulți își retrag copiii dela școală neputând plăti taxele la internate.

— D-l prim-ministru Iorga desavuează manualul de istorie a marelui unitofob dela Cluj. În ședința de Sâmbătă 5 c. a. Senatului d-l prof. și prim-ministru Nicolae Iorga, răspunzând unei interpelări făcute de d-l Bontescu în legătură cu manualul de Istoria Românilor scris de arhanghelul dela Cluj al ortodoxiei dominante, Păr. Ion Lupaș, fost protopop la Săliște, acum coleg cu dl. Iorga la Academie, manual în care-l face pe dl. Vaida trădător de neam, — dl prim-ministru a recunoscut că în acest manual pentru cl. VII liceală sunt pasagii ofensatoare la adresa uniților. Iată ce zice dl. Iorga cuvânt de cuvânt: „Imi pare că este introdusă și în școlile unde nu sunt numai ortodocși și cred că nu există nici o școală în Ardeal unde să nu fie și uniți, copiii, cari întorcându-se acasă, spun din cartea Părintelui (Lupaș), pe cinci, șase pagini, că unirea înseamnă blăstămul lui Dumnezeu chemat asupra poporului românesc și că orice dușman al Unirii este un martir, iar orice apărător al Unirii este un stricător de neam. — Cartea este însuflețită de

sentimente religioase mai mult, — ...; este o carte religioasă cu o netedă tendință de luptă a ortodoxiei împotriva celeilalte forme religioase a Românilor din Ardeal“. (v. Neamul Românesc, Anul XXVII, No. 56). — Iată cu ce se otrăvesc sufletele odraslelor noastre în școlile de Stat! Noroc că elevii noștri din cl. VII sunt ceva mai deștepți decât P. Lupaș, căci cunosc mai bine ca D-sa binefacerile Unirii pentru neam. — Ne miră numai cum o asemenea infamă carte mai poate figura între manualele școlilor noastre secundare. Cartea păr. lui Ion Georgescu a fost scoasă din învățământ pentru aprecieri cu mult mai blajine, și acele citate după autori ortodocși, despre ortodoxie. Ar fi cazul ca Inaltul nostru Cor episcopesc să intervină la Ministrul școalelor pentru scoaterea imediată a acestei cărți obscurantiste din școlile Statului nostru, unde înveninează sufletele și pervertește simțul patriotic al elevilor.

— Din Israel. Revista „Le foyer chrétien“ din Stambul aduce știrea, că la inițiativa Ovreilor din America se plănuiește convocarea unui mare sinod al rabinilor din Israel la Ierusalim pentruca în mod solemn să revizuiască și să reformeze sentința adusă de marele Sfat al Jidovilor împotriva lui Isus condamnându-l la moartea pe Cruce. Numita revistă reproduce după „Progrès“ din Salonice o scrisoare deschisă a unui anumit Albin Valabrègue, în care spune că a sosit timpul ca să se ștergă această pată de pe conștiința poporului jidovesc și să se caute înfrățirea cu popoarele creștine. Ceasul a venit, zice Valabrègue, când toate neamurile trebuie să se unească în aceeaș rugăciune și în aceeaș reprobare a sângelui scump vărsat. În ziua răstignirii lui Isus perdeaua templului din Ierusalim s'a rupt în două; aceasta s'a făcut pentru a lăsa loc liber de trecere Evangheliei. De 19 veacuri spărtura e deschisă și poporul Israel așteaptă să primească pe cel mai sublim dintre Ovrei și pe cel mai supraom dintre oameni: pe Isus Hristos. — Desigur, însușirile alese ale acestui popor: tenacitatea lui și căldura pasiunii lui, ar aduce un prețios aport Sionului creștinesc.

— Misiuni populare. În luna Decembrie anul trecut dela 5 la 9 s'au ținut sfintele Misiuni în satul Sărsig, Jud. Bihor. Credincioșii din acest sat, deși din nefericire amestecați cu bapțiști, au luat parte destul de numeroși la predicile ținute de Preotul Misionar al Diecezei, și s'au apropiat de sfintele taine ale Pocăinței și ale Cuminecării la peste 200 de inși. Mai mișcătoare, cu ocazia acestor Misiuni, a fost faptul că o tânără de 18 ani, de familie bapționistă, a trecut în sânul Bisericii adevărate, primind sfântul Botez, Sf. Mir, și Sf. Cuminecare. Tot în aceste Misiuni a primit S. Botez și celeilalte Taine și o copilă de 12 ani, născută din familie bapționistă. Așa strânge Bunul Păstor vițele în jurul lui.

În luna Ianuarie, din acest an, dela 16 la 20, s'au bucurat de darurile cerului, aduse prin sfintele Misiuni, credincioșii din *Boian*, Jud. Sălaj.

Durere, și aci baptismul blăstămat vrea să prindă rădăcini, sfintele Misiuni însă pentru mulți au fost semnalul de trezire de pe căile rătăcirii. Au văzut prăpastia și s'au jurat înaintea lui D-zeu de a-i fi credincioși în credința cea adevărată, cum e credința noastră catolică. S'au comunicat peste 550 de persoane. La încheierea acestor sfinte zile credincioșii au mărturisit că în veci nu vor uita acele zile bine-cuvântate.

Dela 29 Ianuarie până la 2 Februarie s'au ținut sfintele Misiuni la *Prisaca* de lângă Uilac-Beiuș.

Și aci credincioșii, însetați de Cuvântul lui D-zeu, au luat parte în număr destul de mare, relativ la micimea satului. S'au comunicat la 378 persoane.

Mângâietoare într' adevăr sunt roadele sfintelor Misiuni. Se vede aproape cu ochii trupului, cum Bunul D-zeu vorbește la inima omului pentru a-l scoate de pe drumul pierzării și a-l aduce pe calea mântuirii, sau, de nu se află pe drumul pierzării, îl însuflețește la desăvârșirea creștinească.

Fără îndoială, Mult Onorații Preoți respectivi își dau seama de răspunderea ce o au înaintea lui D-zeu ca să păstreze în popor Binecuvântările Cerului, aduse prin Misiunile sacre. Cu ușurință vor satisface la această îndatorire, dacă vor înființa și vor cultiva cu râvnă, conform instrucțiunilor din ultimul număr al „*Vestitorului*”, asociațiunile pie. *Corespondent*.

BIBLIOGRAFIE

— Groeber, Bischof Dr. Conrad: *Christus Pastor. Ein Bildnis des guten Hirten*. 8° (VI—150). Freiburg in Breisgau, 1931. 2.50 M.; în pânză 3.60 M. — Această cărțică este întâi o teologie pastorală practică pentru fiecare păstor sufletesc. Se arată minunat, cum cu mijloacele de pastorație folosite de Isus: (cunoașterea sufletelor, exemplul bun, puterea cuvântului lui D-zeu, rugăciunea, împărțirea SS. Taine, iubirea păcătoșilor) și în v. XX, încă se pot ajunge roade pastorale f. frumoase. Toți câți iubesc sufletele în spiritul religiei creștine pot avea mare folos din această cărțică. O recomandăm!

— Drăgan, V. Vasile, licențiat în șt. politico — adm. și econ. — fianciere: *Pruncuciderea*, 8°—160 pag. Pr. 40 Lei, Timișoara, Frații Csendes. Nu va putea nega nimeni că dl D. secretar de plasă la Chișineu-Criș tratează în acest studiu al D-sali cea mai arzătoare problemă de pastorație. Dsa tratează chestiunea în acest studiu din punct de vedere juridic, arătând în partea I. *Legislația*: istoricul pruncuciderii, jurisprudența crimei de pruncucidere, elementele constitutive ale crimei după codul p. român și francez; statistica crimelor de pruncucidere, arătând și cauzele și remediile; iar în p. II. tratează chestiunea din punct de vedere al medicinei legale: condițiunile de expertiză, și despre diferitele genuri ale pruncuciderii. Un tiner cu preocupări sociale așa frumoase merită să fie sprijinit, mai ales că a coborât simțitor prețul cărții dela 80 la 40 Lei. — O recomandăm preoților și intelectualilor.

Chiriașii Tipografiei Românească Oradea.

— Onișor, D. Victor, prof. de drept adm. și financiar la Univ. Cluj: *Venitul național reforma monetară și criza economică specială din România*. 8° 96 pag. „*Cartea Românească*” Cluj 1931. — Recomandăm cu plăcere acest interesant studiu al dlui prof. univ. Dr. V. Onișor tuturor cari vreau să-și însușească elementele de cunoaștere și examinare a crizei economice ce s'a năpăstuit asupra lumii întregi și a României noastre. E un bun studiu de introducere și orientare.

— Meseșian, Dr. Coriolan: *Un epizod al ostategilor*. Dl Dr. C. Meseșian, șef. judecător în grad de consilier, preș. Agrului Șimleu, el însuș ostateg dus de armata secuiască bolșevică, povestește cu epizoade neîntrecut de interesante soartea D-sali și a celor duși împreună cu dânsul ca ostategi la Unguri în 1919 la Nireghaza, apoi la Bpesta. Descrie între altele multe amănunte și schimbul ce-au făcut cele două Guverne între rep. mamă a Dlui Maniu și tatăl lui Bela Kun. — Tipografia Alex. Heimlich, Șimleu, 8°—32 pag. 1931. Prețul? —

— Anuarul liceului Român unit de fete din Beiuș pe a. șc. 1929—30. Acest anuar, pe lângă datele statistice privitoare la numitul liceu, cuprinde și o prea interesantă descriere a D-nei directoră Eliza Dr Pavel despre o călătorie făcută în Franța (Paris—Lourdes—Lisieux) și retur prin Neapole—Atena—Cpol—Constanța. Interesanta descriere tradează mult spirit de observație și un simț de gingășie caracteristic doamnelor noastre. O recomandăm tuturor cari vreau să fie purtați macar cu spiritul de o pricepută călăuză prin celebrele locuri ale pietății creștine catolice: Lisieux și Lourdes.

— Bișoc, P. Anton, M. C.: *Viața marelui făcător de minuni Sf. Anton de Padua*. 8° 147 pag. Tip. „*Serafică*” Bacău. Pr. 25 Lei. Cu multe ilustrațiuni, Cine vrea să cunoască mai detaliat viața acestui mare făcător de minuni, nu se poate lipsi de cartea Păr. Bișoc scrisă cu multă dragoste și duh de evlavie.

— Tălmăcel, P. Iosif, franciscan: *O floare dela Prut: Fieciara din Răducăneni, sau Viața sfântă a Mariei Augustin*, 32°—70 pag. Tip. Serafică Bacău. P. 5 Lei. Din descrierea vieții acestei fecioare vedem că și pe plaiurile noastre pot înflori suflete nobile, curate, cari trăiesc și mor în faima sfințeniei chiar în mijlocul valurilor lumii stricate și păcătoase. E o lectură edificatoare mai ales pentru fete și părinți.

Schimbarea abonamentului la „Vestitorul”

Cum se arată în fața foaiei noastre, pe anul 1932 am redus abonamentul cum urmează: a) Pentru oficiile parohiale și filiale: 200 Lei; b) pentru particulari neagrști: 160 Lei; c) pentru membri Agrului: 100 Lei (plătibilă de ei personal ori de Comitetele parohiale locale); cu Numărul: 5 Lei.

Un favor extraordinar! Celce câștigă noi abonamente la „*Vestitorul*” primește cărți în valoare de 10% din suma abonamentelor câștigate. De ex. la 10 abonamente câștigate, volumul I din *Teologia Morală* de Păr. Dr. L. Tăutu, la 20 abonamente vol. I și al II-lea (subt tipar) din aceeași *Morală*, ori *Pastorală* de Dr. Nic. Brânzeu, ori orice altă carte după dorință, în limita celor 10%. — Cărțile se vor trimite acasă porto-franc.

Rugăm pe On. preoți, îndeosebi pe cei dela orașe, a răspândi foaia noastră în schimbul acestor avantagii.

Redacția și Administrația.

Redactor responsabil: Păr. Dr. Aloisie L. Tăutu

